

פרשת ויצא תש"ע

בראשית פרק כח

(ו) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֶרְנָה: (יא) וַיִּפְגַּע בְּמִקְוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמִּקְוֹם וַיִּשָּׂם מְרֻאָשָׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֹם הַהוּא: (יב) וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֹלֶם מֻצָּב אֶרְצָה וְרֹאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וַיְרִדִים בּוֹ:

רש"י

(ו) **ויצא יעקב** - על ידי שבשביל שרעות בנות כנען בעיני יצחק אביו הלך עשו אל ישמעאל, הפסיק הענין בפרשתו של יעקב וכתוב (לעיל כח ו) וירא עשו כי ברך וגו', ומשגמר חזר לענין הראשון: **ויצא יעקב מבאר שבע** - לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה, ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה וכן (רות א ז) ותצא מן המקום, האמור בנעמי ורות: **וילך חרנה** - יצא ללכת לחרן: (יא) **ויפגע במקום** - לא הזכיר הכתוב באיזה מקום אלא במקום הנזכר במקום אחר, הוא הר המוריה שנאמר בו (לעיל כב ד) וירא את המקום מרחוק: **ויפגע** - כמו (יהושע טז ז) ופגע ביריחו, (שם יט יא) ופגע בדבשת. ורבותינו פירשו לשון תפלה כמו (ירמיה ז טז) ואל תפגע בי, ולמדנו שתקן תפלת ערבית. ושנה הכתוב ולא כתב ויתפלל, ללמד שקפצה לו הארץ, כמו שמפורש בפרק גיד הנשה (חולין צא ב): **כי בא השמש** - היה לו לכתוב ויבא השמש. כי בא השמש, משמע ששקעה לו חמה פתאום שלא בעונתה כדי שילין שם: **וישם מראשותיו** - עשאן כמין מרזב סביב לראשו שהיה ירא מפני חיות רעות. התחילו מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו, וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת, וזהו שנאמר (פסוק יח) ויקח את האבן אשר שם מראשותיו: **וישכב במקום ההוא** - לשון מיעוט באותו מקום שכב, אבל ארבע עשרה שנים ששמש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה:

מסכת סנהדרין דף צה ע"א – ע"ב

תנו רבנן: שלשה קפצה להם הארץ: אליעזר עבד אברהם, ויעקב אבינו, ואבישי בן צרויה. אבישי בן צרויה - הא דאמרן. אליעזר עבד אברהם - דכתיב (בראשית כ"ד) ואבא היום אל העין, למימרא דההוא יומא נפק. יעקב אבינו - דכתיב (בראשית כ"ח) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה וכתוב ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש. כי מטא לחרן אמר: אפשר עברתי על מקום שהתפללו בו אבותי ואני לא התפללתי בו? בעי למיהדר, כיון דהרהר בדעתיה למיהדר - קפצה ליה ארעא. מיד ויפגע במקום. דבר אחר: אין פגיעה אלא תפלה, שנאמר (ירמיהו ז') ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי. וילן שם כי בא השמש בתר דצלי בעי למיהדר, אמר הקדוש ברוך הוא: צדיק זה בא לבית מלוני, יפטר בלא לינה? מיד בא השמש, והיינו דכתיב ויזרח לו השמש, וכי לו בלבד זרחה? והלא לכל העולם כולו זרחה! אלא אמר רבי יצחק: שמש שבא בעבורו זרחה בעבורו. ומנלן דכלה זרעיה דדוד - דכתיב (מלכים ב' י"א) ועתליה אם אחזיהו ראתה כי מת בנה ותקם ותאבד את כל זרע הממלכה. - והא אשתייר ליה יואש! - התם נמי אשתייר אביתר, דכתיב וימלט בן אחד לאחימלך בן אחטוב ושמו אביתר. אמר רב יהודה אמר רב: אלמלא לא נשתייר אביתר לאחימלך בן אחיטוב לא נשתייר מזרעו של דוד שריד ופליט.

רש"י

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה - אלמא בא לחרן וכתוב ויפגע במקום שעדיין לא הגיע לחרן שהיה עדיין בבית אל. **שהתפללו בו אבותי** - אברהם ויצחק, (אברהם דכתיב ויעתק משם, יצחק - אין מקרא בידו). **הרהר בדעתיה למיהדר** - למקום. **קפצה ליה ארעא** - והיה שם מיד, וקרא מוכיח, דכתיב ויפגע במקום שהמקום פגעו ושקפצה לו הארץ ונתקרב לו המקום. **הכי גרסינן דבר אחר אין פגיעה אלא תפלה** - ונראה למורי דהכא לא מיגרסא הך מילתא. **בית אל** - זה ירושלים, חרן חוץ לארץ. **כי בא השמש** - ויבא השמש לא נאמר אלא כי בא השמש, דמשמע שהיה דעתו לחזור כי עוד היום גדול, כיון שראה כי בא השמש - לן. **ויזרח לו השמש** - משמע השמש שהיה לו כבר שבה בשבילו כבר.

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

ליקוטי הלכות – הל' תפילת מנחה סימן ז'

- [פד]** כי עקר כל התקונים הם על ידי אתערותא דלתתא כנזכר לעיל, כי ה' יתברך רוצה שדיקא אנחנו נעבד אותו מזה העולם, וכמו שאמר אדוננו מורנו רבנו לכמה מאנשי אים היה הקדוש ברוך הוא רוצה לעבד את עצמו בעצמו לא היה צריך אותך וכו'. אבל זה ידוע שקשה וכבד מאד להאדם לעבד את ה' יתברך כי היצר הרע מתגבר ומתפשט מאד, ובפרט על כל מי שרוצה לכנס בעבודת ה' יתברך כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על פסוק כי הגדיל לעשות שפשט ידו בגדולים וכו'. ועל כן בהכרח שיהיה סיוע מלעלא, ובאמת הכל ממנו יתברך כמו שכתוב מי הקדימני ואשלם, ואף על פי כן צריכין איזה התעוררות מלמטה על כל פנים. וזה אי אפשר להבין כלל איך הכל ממנו יתברך ואף על פי כן צריכין אתערותא דלתתא, זהו נפלאות תמים דעים וכמבאר מזה במקום אחר. ועל כן יקר וחשוב מאד אצל ה' יתברך כל התעוררות והתעוררות של כל אדם מכל מקום שהוא. וכמוכא הרבה בדברי רבותינו זכרונם לברכה בגמרא ומדכרשים שיה' יתברך מבקש מישאל פתחו לי כמחט סדקית ואני אפתח לכם וכו'. כי תכף שהאדם מתעורר בתפלה ועבודה באמת כל שהוא מתעורר תכף אתערותא דלעלא הרבה, כי הבא לטהר מסייעין אותו. ועל ידי זה יש לו כח להתעורר עוד, וכמו כן נמשך אתערותא דלעלא יותר וכו'. וזה עקר בחינת היחודים הנעשים מכל התפלות והעבודות שהוא מה שמתחד אתערותא דלתתא עם אתערותא דלעלא וכו' כמוכא בפנינות. וזה השיג אז יעקב כשפגע במקום ההוא שהוא מקום הבית המקדש, וכמוכא למשכיל בדברי רבותינו זכרונם לברכה שאתמרו ומדוע לא עכבוהו כשעבר שם, והשיבו, איהו לא יהיב דעתיה להתפלל ומון השמים יעכבוהו. איהו עד חרן אזיל, כד מט לשם אמר וכו'. יהיב דעתיה למיהדר, וקפצה לו הארץ ובאה לקראתו ופגע במקום וכו'. הינו כי כל זמן שלא היה לו אתערותא דלתתא להתעכב שם לא רצו לעכבו מן השמים, עד אשר נתן אל לבו לחזור לשם, ותכף נתעורר אתערותא דלעלא לקרבו ובא המקום לקראתו. ואז ראה גדל עצם נפלאות ענין אתערותא דלתתא שעל ידי זה נעשה אתערותא דלעלא ועקרו במקום הזה ששם כל היחודים כידוע. ואז השיג בעצם השגתו שגם כל התעוררות והתעוררות מעמקי עמקי מקומות הנפולים והרחוקים מאד גם זה יקר מאד. ועל כן תקון אז תפלת ערבית שהוא בחינת תקון זה כנזכר לעיל:
- [פה]** וזה ופגע במקום ויגן שם כי בא השמש. כי כשפגע במקום שפא לקראתו מקום הבית המקדש שהוא הבנין השלישי שיתקים ואז השיג עצם מרירות אריכת הגלות בגוף ונפש כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה ומובא בדברי זכרונם לברכה. ועל כן תקון אז תפלת ערבית על ידי שהבין אז עצם יקרת וחשיבות אתערותא דלתתא אפלו מעמקי עמקי החשך אפלה וכו' כנזכר לעיל. ואז ויסקח מאבני המקום וישם מראשותיו, בחינת הניצוצות והנפשות הנפולין שהם בחינת תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות, וישם מראשותיו שהעלם וקשרם במחשבתו הקדושה, כי פלא במחשבה אתברירו. ואז וישכב במקום ההוא שהוריד את עצמו לכל המקומות הנמוכים הנזכרים לעיל, לברר ולהעלות הנפשות משם. ואז ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה. שהאדם צריך לצאת מדרגא לדרגא כמו בסלם. והכל בשביל תקון העולמות על ידי אתערותא דלתתא דיקא. והנה מלאכי אלקים עלים וירדים בו. מלאכי אלקים עולים בחינת אתערותא דלתתא. מלאכי אלקים ירדים בחינת אתערותא דלעלא שיוכרד מלמעלה לסייע על ידי שמקדם עלה מלמטה למעלה אתערותא דלתתא. כי על ידי כל התעוררות והתעוררות דקדשה מלמטה נבראים מלאכים שזהו בחינת מלאכי אלקים עלים מלמטה למעלה. ובאתערותא דלתתא אתער לעלא, ואז נמשך סיוע מלעלא שהוא שגלגלין אתערותא דלתתא עם אתערותא דלעלא, על ידי זה נעשים כל היחודים והתקונים כידוע. ואז וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי. כי אפלו יעקב בקדשתו העצומה נעלם ממנו ולא ידע מתחלה עצם קדשת המקום ההוא עד שנתעורר מעצמו לחזור לכאן כנזכר לעיל, ואז בא המקום לקראתו ויגן שם, ואז השיג עצם קדשת המקום הזה שבו תלוי תקון כל הנפשות הנפולין וכל העולמות. ובזה תקון להכניס בלב כל הנפשות לדורות עד היום הזה, שאפלו הנפשות הנפולין מאד שסוברין שבמקומם אין נמצא ה' יתברך, ידעו ויאמינו שגם במקומם יש ה' יתברך, כי מלא כל הארץ כבודו רק שנעלם מהם. ושגם ההתעוררות שלהם יקר מאד ושיוכלו למצא ה' יתברך בכל מקום שבעולם, כי באמת יש ה' במקום הזה רק שאינו יודע מגדל ההעלמה בחינת ואנכי לא ידעתי. אבל אם יתעורר בבחינת אתערותא דלתתא יזכה למצאו וכנזכר לעיל. ואז ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה, שהשיג עצם נוראות המקום הזה ששם שרשי כל הנפשות, ומשם נמשך ההתעוררות לתשובה לכל ישראל. אך אף על פי כן צריכין התעוררות מלמטה כנזכר לעיל. ואז אמר אין זה כי אם בית אלקים שמרמו על הבית השלישי שיבנה בזכותו, שרק זה נקרא בית לא כאברהם שקראו הר וכו' כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, אבל אמר בלשון 'אין זה' שמרמו על החרבן של שני בתים הראשון והשני כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. להודיע שבנדאי עקר התקון על ידי בחינת בית השלישי, אבל עדן 'אין זה', כי עדן לא באנו לתקונו, כי אם בית אלקים, כי עדן צריכים תקונים הרבה עד שזככה לבחינת בית אלקים. ובזה רמז שצריכין מקדם בתי כנסיות ובתי מדרשות הרבה שהם מקדש מעט שלשם מתקבצין כל התעוררות שלמטה וכו' כנזכר לעיל. שעל ידי זה הרבה יזכו לתשובה כנזכר לעיל. עד שיבנה בית אלקים זה, ואז ישובו הכל אל ה' ויתתקן הכל במהרה בימינו אמן: